

об'єднання територіальних громад є об'єктивно позитивним процесом для забезпечення їх стійкості розвитку.

Література:

1. Adam, A., M.D. Delis, and P. Kammas (2014), «Fiscal decentralization and public sector efficiency: evidence from OECD countries», *Economics of Governance*, 15 (1), 17–49.
2. Bardhan P., Mookherjee D. (2005) «Decentralization, Corruption And Government Accountability: An Overview», *Handbook of Economic Corruption*.
3. Foremny D., Sacchi A. (2017) «Decentralization and the duration of fiscal consolidation: shifting the burden across layers of government», *Public Choice*, 360-386.

Мацук З.А.

д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів

Данилюк-Черних І.М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ФІНАНСОВА КРИЗА 2020: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІТ СФЕРИ В УКРАЇНІ

Спалах коронавірусу COVID-19 у Китаї призупинив швидкість руху ділової активності населення усього світу та спровокував паніку, яка швидко розповсюдилася на фінансові ринки та обумовила обвал ринків акцій, цін на нафту, скорочення ВВП, зменшення надходжень до бюджетів та збільшення рівня безробіття. Падіння валового внутрішнього продукту України в квітні-червні 2020 року становило 11,4% до аналогічного періоду 2019 року. За даними Державної служби статистики України у 1 кварталі 2020 р. падіння ВВП становило 1,3%, у 2 кварталі – на 9,9% в порівнянні з першим кварталом 2020 року. Номінальний ВВП у другому кварталі 2020 року становив 867,8 млрд. грн., а в розрахунку на одну людину – 20 744 грн., зміна дефлятора - 5%. За прогнозами НБУ очікується падіння в 3 кварталі на 7,4%, а в 4 кварталі - на 3,8%.

Ні для кого не секрет, що ІТ-галузь України сьогодні є однією з найбільш динамічних галузей країни. Україна розглядається як один із найперспективніших ринків ІТ технологій в межах Центральної та Східної Європи, тоді як європейська інтеграція стає потужним поштовхом для активного розвитку вітчизняного ІТ-сектора. Щорічно ІТ сектор в Україні демонструє ріст як за фінансовими показниками так і за кількістю фахівців зайнятих в ІТ індустрії та є другим за величиною сектором з експорту послуг.

У перспективах розвитку ІТ індустрії в Україні немає сумнівів. Стратегія розвитку високотехнологічних галузей до 2025 р. [1] передбачає зі сторони держави збереження та підтримку інтелектуального капіталу; забезпечення фінансової підтримки інноваційної діяльності, наукових досліджень та розвитку високих технологій; запровадження ефективних інституціональних механізмів для розвитку високотехнологічних галузей; створення сучасної інформаційно-комунікаційної інфраструктури; збільшення експорту високотехнологічної продукції та послуг; стимулювання розвитку новітніх перспективних та випереджальних технологій; зменшення імпортозалежності вітчизняного високотехнологічного сектору; забезпечення сприятливого регуляторного середовища та

незалежного регулятора з відповідними повноваженнями; створення економічних стимулів для цифровізації виробництва тощо.

Навіть фінансово-економічні складнощі, котрі спричинені пандемією COVID-19, не створюють учасникам ІТ-сектору перешкод розвиватись та рухатись вперед. Звертаючись до даних ІТ-компанії N-iX, варто відмітити, що сьогодні ІТ-послуги посідають третє місце за обсягом експорту послуг, що становить 1/5 від вітчизняного сервісного експорту (табл. 1). Але чи цього буде достатньо, щоб пережити кризу, і чи має українська ІТ-індустрія потужну подушку безпеки для цього?

ТАБЛ.1. – ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ ІТ-СФЕРИ В УКРАЇНІ В 2019 Р. [2]

<i>Населення</i>	<i>Площа</i>	<i>ВВП</i>	<i>ІТ-експорт</i>
42,5 млн.	603 628 км. ²	130,83 млрд.дол.	4,5 млрд.дол.
<i>ІТ спеціалісти</i>	<i>Випуск інженерів</i>	<i>Кількість ІТ-компаній</i>	<i>Тех-компанії</i>
184 500 ос.	23 000 ос.	1 600 уст.	4 000 уст.

У 2012 р. внесок ІТ в економіку України становив 0,8% ВВП України, а експорт ІТ-послуг України становив 2 мільярдів. У 2017 року ІТ-сектор був у трійці найбільших галузей економіки України з експорту послуг, а у 2019 р. сфера ІТ посіла другу позицію в цьому списку. За офіційними даними Держстату України, експорт ІТ-послуг у 2019 році зріс на 15% і становив близько 16% від загального обсягу експорту всіх послуг з України (\$15,23 млрд). За підрахунками ІТ Ukraine Association обсяг експорту ІТ-послуг склав \$4,17 млрд, тоді як обсяг податків в бюджет – 16,7 мільярда грн. Станом на кінець 2019 р. в ІТ сфері працювало більше як 200 000 високоосвічених ІТ спеціалістів. Клієнти з США є масштабними споживачами вітчизняних ІТ-послуг та продуктів та загалом формують 50% клієнтів в Україні. Так, сьогодні в Україні ефективно функціонують такі міжнародні центри досліджень та розробок, як: Boeing, Siemens, Oracle, Cisco, Apple, Samsung, Microsoft, Deutsche Bank, Skype, eBay, IBM і Huawei. У 2019 ІТ-сектор України привернув інвестицій на суму понад 544 мільйонів доларів США, при цьому американські венчурні компанії широко представлені серед інвесторів [3].

У світі ІТ-сектор щорічно зростає, не виняток буде і 2020 рік. Про це свідчать і дані з біржових торгів їх акціями. Загальна ринкова капіталізація Amazon, Apple, Facebook і Alphabet у липні 2020 р. збільшилася на \$250 млрд. відразу після оприлюднення квартальних звітів цих компаній (рис. 1). Загалом, сьогодні їх вартість оцінюється у більше як \$5 трлн, а це практично 1/5 загальної вартості компаній S&P 500 [4].

Сьогодні для вітчизняної ІТ-індустрії вкрай важливим є перехід від outsource-моделі, яка спрямована на реалізацію проектів іноземних замовників до продуктової моделі шляхом створення власних цифрових рішень з більшою доданою вартістю. Цим самим фінансові ресурси будуть залишатись в межах країни, а не осідати в віртуальних компаніях закордоном. Наприклад, в країнах Євросоюзу протягом 2012-2017 рр. додана вартість від цифрових послуг збільшилась на 18%, від цифрових продуктів – на 22,5%. В загальному, ІТ-сектором генерується практично 4% ВВП Євросоюзу. Тоді як показники продуктивності праці в ІТ сфері на 2/3 вищі, а ніж у нефінансовому бізнесі загалом.

Рис.1. – ДИНАМІКА РОСТУ AMAZON, APPLE, FACEBOOK І ALPHABET У ЛИПНІ 2020 Р.

Пропонуючи комплексні рішення бізнес-завдань клієнта та зосереджуючись на індивідуальному підході до цифрового продукту, ІТ компанії формують значний попит на суміжні нетехнічні спеціальності, а саме: бізнес-аналітик, HR-менеджер, фінансовий менеджер проектів, бухгалтер, маркетолог тощо.

Розвиток ІТ-сфери України може допомогти розкрити потенціал в інших секторах економіки України, стимулювати модернізацію і сприяти впровадженню технологічних рішень через використання цифрових інструментів і сучасних технологій в корпоративному секторі. Світ й надалі очікує 4-ту промислову революцію – Big Data, 5G, роботи, автономний транспорт, економічний ефект від впровадження яких є набагато більший, як наприклад від Інтернету. Бізнес матиме можливість одержувати значні прибутки використовуючи ці інновації. Це значна можливість для компаній ІТ сектору, переглянувши та удосконаливши внутрішні бізнес-процеси, розвиватись на зустріч технологічним інноваціям.

Наразі ІТ сектор ще не здається серйозною силою, яка може допомогти Україну в умовах економічної кризи. Хоча, швидше за все, сьогодні це одна з небагатьох галузей та джерел експорту, на яку криза не вплине серйозно, беручи до уваги всі вищезгадані факти.

Література:

1. Стратегія розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку високотехнологічних галузей до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації». URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=c9b6f0b0-1ed5-4aba-a25e-f824405ccc64> (дата звернення: 30.09.2020)
2. Software development in Ukraine: 2019-2020 IT market report. URL: <https://www.n-ix.com/software-development-in-ukraine-2019-2020-market-report/> (дата звернення: 30.09.2020).
3. У ІТ-сектора України є потенціал для стимулювання всієї економіки — експерти. Українські національні новини – інформаційне агентство. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1893799-u-it-sektora-ukrayini-ye-potentsial-dlya-stimulyuvannya-vsiyeyi-ekonomiki-eksperti> (дата звернення: 30.09.2020)
4. A Day After Congress Grilling, Big Tech Stocks Add \$250 Billion in Market Cap. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-07-30/a-day-after-congress-grilling-big-tech-stocks-add-250-billion?sref=Y0jVLcFo> (дата звернення: 02.10.2020)
5. ІТ в Україні: куди ми рухаємося. URL: <https://dou.ua/lenta/columns/future-of-it-ukraine/> (дата звернення: 02.10.2020)

6. Українське IT vs Криза: що далі? URL: <https://news.informer.od.ua/ukrainske-it-vs-kriza-sho-dali> (дата звернення: 02.10.2020)

7. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.10.2020)

Мельник Є.С.

*«Комерційна діяльність та логістика», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний*

Університет імені Вадими Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н. доцент кафедри фінансів Жибер Т.В.

СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНА ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Система оподаткування відіграє ключову роль в економічному розвитку будь – якої країни. Кожного року Україна робить кроки до інтеграції зі світовим економічним простором. В умовах створення в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки удосконалення власної системи оподаткування доходів фізичних осіб із урахуванням світових здобутків у цій сфері є пріоритетним завданням української податкової системи.

Українська податкова система спирається на ряд різних податків, але найбільш кількісно вагомими серед усіх є непрямі - ПДВ і спеціальні акцизи, та прямі - ПДФО з податком на прибуток підприємств [1].

Формування структури податкових надходжень держбюджету в Україні та країнах Європи практично однакове. Базисом є непрямі податки (ПДВ та акцизи). Вони забезпечують від 42% загального обсягу зібраних до держбюджету податкових надходжень в Італії, до 72% – у Польщі та Україні. Оскільки непрямі податки – це податки на споживання, то відповідно більше «підживлюють» держскарбницю ті, хто більше споживає.

Вага двох інших головних компонентів (податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та податку на прибуток підприємств (ПНП)) в наповненні держбюджету має суттєві відмінності. Наприклад, Італія робить ставку на ПДФО, частка якого в загальних податкових надходженнях держбюджету становить 42%, а от на ПНП при цьому припадає менше 10%. В решті країн роль ПДФО і ПНП в структурі центрального бюджету більш зрівноважена. Однак їхня частка в структурі податкових надходжень держбюджету відрізняється між країнами. Наприклад, найнижча вага ПДФО в структурі держбюджету України та Польщі, що пов'язано з передачею частини надходжень на місцевий рівень.

В цілому ми маємо середньоєвропейський рівень оподаткування, хоча питання особливостей адміністрування податків та податкової бази для справляння податків залишається відкритим. Якщо підійти скрупульозніше, то за прогресивної шкали оподаткування індивідуальних доходів (наприклад, у Франції, Іспанії) держава менше ніж в Україні забирає до бюджету податки у осіб, зарплата яких на чверть нижча, ніж середня (у Франції – це 14% оподатковуваного доходу, в Іспанії – 12%). Для бюджетів України (особливо місцевих, які живуть за рахунок надходжень від ПДФО) подібна практика була б критичною. Оскільки в нас частка домогосподарств, середньомісячні грошові доходи яких становлять три чверті від середньої зарплати, сягає майже 40% усіх домогосподарств. І це